

Fotórealisztikus afrikai vadak, emberből-macskából összemixelt, éneklő szörnyszülöttek; orvosokkal szócsatázó, medvék, gorillák, mókusok... Egymást váltják a multiplexekben a digitálisan életre keltett állatok. De miért pont most? Nagy eséllyel leginkább azért, mert a versenyhelyzetre nézve egyre aggasztóbb hatalommal bíró mamutcég, a Walt Disney húzza magával a többieket. Ám amellett, hogy náluk van a Marvel Studios, a Lucasfilm (és már a 20th Century Fox is), s ezekkel együtt sok-sok milliárdos franchise-okat birtokolnak, a technikailag mindenképpen forradalminak számító, a jelenség eddigi csúcspontjának tekinthető *Az oroszlánkirály* 2019-es remake-jéért, melyben az állatok, és a vidék is elképesztően igaznak tűnik, tulajdonképpen könnyen lehet, hogy közvetve egy másik saját stúdió, a számítógépes animációs filmek királya, a Pixar a „felelős”.

HOZOTT ANYAGBÓL

Pontosabban az a kihívás, amelybe az anyacég kényszerült: a kétezres évekre bebizonyosodott, hogy Disney-nél valamiért nem tudnak olyan szellemes, izgalmas animációs történeteket kitalálni/készíteni, mint amelyeket a Pixar ontott magából. A hagyományos, stoptrükk-rajzfilmeknek a digitális forradalomnak köszönhetően leáldozott,

s a Disney vezetőinek be kellett látnia, hogy az sem megoldás a problémára, ha a *Toy Story – Játékháború*, a *Szörny Rt.*, a *Leccsó*, s még sok másik szellemes, csupaszív produkció gyártóit házon belül igyekeznek megfékezni. Bár mára már Disney-ék a „saját” animációs filmekkel is ott vannak a box office tezején (a Disney-hercegnő brandet remekül „korszerűsítő” *Jégvarázs*t épp *Az oroszlánkirály* előzte meg minden idők legsikeresebb animációs filmjeinek listáján, hogy pár hónappal később a *Jégvarázs 2.* megpróbálja visszavenni az első helyet, de csak saját első részét sikerült legyőznie), a 2010-es évekre a Disney-nél „feltalálták” a szuperfegyvert: klasszikus rajzfilmjeik élőszereplős változatait.

Hagyományos animációs mozi folytatások nagy mennyiségben nem jöhettek szóba, hiszen a Disney esetében a kezdetektől koncepció, hogy második és harmadik epizódokat kifejezetten házimozira gyártanak – az utóbbi időben módosítottak csak finoman hozzáállásukon, az olyan újabb filmek esetében, mint a *Rontó Ralph*, vagy a fentebb már említett *Jégvarázs*. Komoly merchandising-értékkel bíró figuráik tartós sikere nagyban múlik azon, hogy a régi és új rajongók mennyire érzik élőnek, érintetlennek a hagyományos „Disney-varázslatot”. A remake azonban jó irány – gondol-

hatták a cégvezetők –, csak valami olyasmit kell nyújtani a közönségnek, amely úgy képest ugyanazt nyújtani, hogy közben megőrizi az eredeti rajzfilmek ízlésvilágát, imidzsét. A 2014-es *Demóna* még érdemben próbált csavarni az eredeti *Csipkerózsika*-történeten azzal, hogy a mese főgonoszát tette meg főszereplőnek, ám Kenneth Brannagh *Csipkerózsikája*, s Tim Burton *Alice Csodaországban*-feldolgozása már azon a nyomvonalon haladt tovább, amelyre még a *101 kiskutya* 1996-os élőszereplős remake-jével léptek rá az égérnyári művészek: legyen felismerhető a mese Disney-féle értelmezése, ám a „produkciós értékre” nézve adjon is valami pluszt a közönségnek (*Szépség és a szörnyeteg*, *Aladdin*) – akik így megkaphatják az illúziót, hogy nem valamiféle egyszerű felújításra váltottak jegyet.

Ezzel meg is érkezünk a legfőbb Disney-dilemmához: mi legyen azokkal a hatalmas rajongótáborral bíró alkotásokkal, amelyekből nem lehet kispórolni az állatok közti dialógusokat? Annak idején a *101 kiskutyát* még meg lehet oldani dumáló dalmaták nélkül, de egyfelől az a remake talán ezért sem sikerült túlságosan emlékezetesre, másrészt míg a vitorlafülű kiselefént, *Dumbó* kalandjainak élőszereplős verzióját (2019) az emberkarakterek hangsúlyos megjelenésével és drámájával igyekeztek kibővíteni, ezáltal az állatok párbeszédeit száműzni a történetből, *A dzsungel könyvében* (2016) pedig inkább Kipling, mint Walt Disney szelleme biztosította a kémiát Maugli és CGI-állatcsaládja között, a szavannákon játszódó, Disney-királydráma, *Az oroszlánkirály* remake-je teljesen embermentes megvalósítást „követelt”.

A dzsungel könyve rendezője, Jon Favreau le is szállította a bravúrt: a fotórealisztikus állatok királya, no és lélegzetelállítóan valódinak tűnő alattvalói robbantották is a kasszát – a hatalmas közönségsiker zajában még a szokásosnál is halkabbnak tündek azok a kritikai hangok, amelyek egyenesen taszítónak titulálták Simba és a többi szereplő viselkedését. *Az oroszlánkirály* – amelynek egyetlen nem számítógéppel generált felvétele a nyitó tájkép – ugyanis a szó legszorosabb értelmében remake: miközben valószínűleg újratertti az afrikai tájakat,

flórát és faunát, szinte képről képre lemásolja az 1994-es eredeti rajzfilmet. Csak éppen „igazi” állatok beszélnek benne, és éneklük a ma már túlzás nélkül kultikusnak számító dalokat. Mintha életre kelt preparátumok szabadultak volna ki a természettudományi múzeumból – és bármennyire is igyekeznek cukinak tűnni, míg egy rajzfilmállattól gond nélkül elfogadjuk, hogy mozog a szája és dalolászik, addig egy „valóditól” ez rendkívül bizarrnak, szinte már riasztónak hat a vásznon. (Gondoljunk csak például a Warner vígjátékára, a *Kutyák és macskák*ra, és folytatásaira: ott is rendkívül ügyetlennek tűnt a megoldás, hogy igazi állatokra animáltak szájmozgást, s nem csak azért, mert akkor még alig kezdődött el a 2000-es évtized.)

„A szó legszorosabb értelmében remake”
(John Favreau:
Az oroszlánkirály)

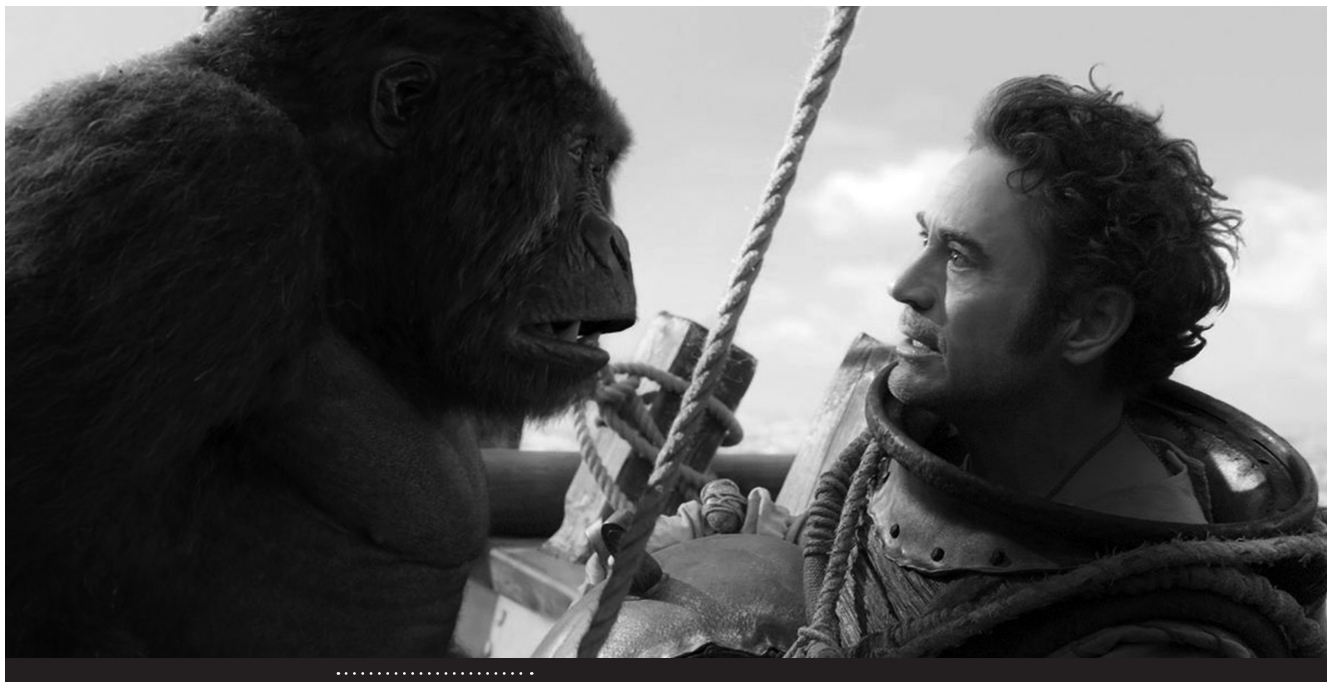
MINTHA MAGUK SEM HINNÉK EL

Persze botorság lenne elmenni amellett a tény mellett, hogy *Az oroszlánkirály* feldolgozása sem született volna meg, ha a digitális trükkmesterek – pontosabban az azoknak megbízásokat adó stúdiók – ne gondolták volna azt, hogy ma már képesek arra, hogy a publikummal elfogadtassanak teljes egészében számítógéppel odavarázolt állatfigurákat. Favreauék azért tették meg, amit megtettek, mert meglehetett (és mert *A dzsungel könyve* ígéretes referenciának mutatkozott a folytatáshoz). Jó ideig maguk a hollywoodi gyártók is elismerték, hogy fantáziálények (vagy rég kihalt állatok, lásd a mérőöldkönek számító *Jurassic Park*-sorozatot) CGI-jal megteremtett számítógépes kreatúrait sok-

kal inkább elfogadja az emberi elme és szem, mint azokat az állatokat, akiket házikedvencként, vagy állatkeretekben, esetleg természetfilmekben, fotókon láthattunk.

Az áttörést minden bizonnyal *A majmok bolygója* sajátos előzményepizódjai (2011-2017) hozták el – amelyek emberszabású szereplői ugyan „csak” annyiban különböztek a hatvanas évek végén indult régi szériában láthatóaktól, hogy az őket megformáló színészek digitálisan kapták meg maszkjukat, s teljes jelmezüket. Igen ám, de ezekben a filmekben igazi színészek utánozták a majmok mozgását, míg *Az oroszlánkirályban*, vagy a Disney-streaming szolgáltatására érkezett *Susi és Tekergő* című, 1955-ben bemutatott rajzfilm élőszereplős remake-jében, vagy a UniversalStúdió

Dolittle-jében (2020) szereplő állatok igazi embert nem igazán „láttak” – legfeljebb csak akkor, amikor kezdetleges verzióik a stúdióban „találkoztak”

azokkal a sztárokkal, akik szinkronizálták őket. Nincs mögöttük originális színészi odaadás és játék. Bár az animátorok sokszor legalább annyira tehetséges karaktervezetők, mint hűsvér figurákkal foglalkozó kollégáik, amikor egy film a valóságot másolja, legyen bármennyire is lenyűgöző a hatása, a valós, természetes benyomásokkal csak versenyezhet, legyőzni, nem tudja. Tegyük gyorsan hozzá: szerencsére.

Ezen kívül az a kérdés is megér egy misét, hogy azokban az esetekben, amikor élő sztároknak kell együtt szerepelniük CGI-állatokkal, mennyire képesek azokat a forgatás során „partnerként” kezelniük. Vagy mennyire van kedvük ehhez. A *Dolittle* az egyik legérzékletesebb, legfrissebb példa arra (a Jack London-klasszikus idej adaptációja az *A vadon hívó szava* mellett, ahol Harrison Ford egy digitkutyával kalandozik), hogy mi történik akkor, ha maga a főszereplő unja a legjobban a mókát a CGI-állatokkal. Robert Downey Jr., aki bő egy évtizedet töltött el a *green box* előtt a Marvel Moziverzum filmjeiben, mint Vasember, Hugh John Lofting regényének

„Az illúzió hívőjeként kell viselkednie”

(Stephen Gaghan: *Dolittle* – Robert Downey Jr.)

mesehőseként már közel sem diskurál oly lelkesen digitális betegeivel és gyógyultjaival, mint ahogy ezt Tony Starkként tette például *A galaxis őrzői* nagyszájú mosómedvéjével, Mordállal – aki génkezelésének köszönhetően eleve antropomorfizált fantasztikus lény, nem pedig természetből szalajtott vadállat. Bizony a *Dolittle* esetében inkább az ő hanyag alakítása miatt mond csődöt a mutatvány, mintsem az egyébként elfogadható kinézetű beszélő állatok miatt. Mintha ő sem hinné, hogy ennek, így, van értelme. Eddie Murphy-nek a kilencvenes években valamiért több kedve volt Dr. Dolittleként rendelni (még egy folytatást is elvállalt) – pedig akkor még közel sem állt a rendelkezésére olyan minőségű számítógépes segítség, mint amekkorára Robert Downey munkáját szolgálta. Egy színésznek legalább annyira kell az illúzió hívőjeként viselkednie, mint megteremtőjeként.

Ám azok a színészek sem járnak jobban, akiknek szakmai tudását és lelkesedését épp a nagyravágyó technikai abrakadabra hatástalanítja, s szégyeníti meg – erről hosszasan tudna (s talán évekkel később fog is) beszélni a Universal *Macskák*-filmmusicaljének gárdája. A tavalyi karácsonyi szezon egyik sikervárományosát pont az az esztelen hozzáállás tette tönkre,

amelytől mindig is tartottak azok, akik hangos ellendrukkerei a számítógépes speciális effektusok főszereltesítésének. Andrew Lloyd Webber többszörösen csúcstartó színpadi művének első mozifilm-változatában a londoni utcákon, elhagyott tereken szinte külön kis világban élő macskákat ugyan élő színészek, táncosok alakították, s énekben, koreográfiában tudtak is teljesíteni. Ám a stúdió az előkészítő fázis egyik végzetesnek bizonyult pillanatában úgy döntött, hogy nem elégszik meg a maszkmesterek tudásával, így a szereplőket utólag csúfították „macskásabbra”. Bár szőrük hiteles csillogásához kétség sem férhet, ez a minden tekintetben felemás megoldás (vagyis, hogy ott is voltak a színészek – pontosabban a testük, arcuk – meg nem is), a mozi történetének egyik legkínosabb, legnehezebben befogadható, méregdrága bukását eredményezte. És ha Hollywood ennyire ragaszkodik ehhez a trendhez, minden bizonnyal nem is az utolsót.

DOLITTLE (Dolittle) – amerikai, 2020. Rendezte: **Stephen Gaghan**. Írta: **Hugh John Lofting** története alapján **Thomas Shepherd, John Whittington** és **Stephen Gaghan**. Kép: **Guillermo Navarro**. Zene: **Danny Elfman**. Szereplők: **Robert Downey Jr.** (Dolittle), **Harry Collett** (Tommy), **Michael Sheen** (Blair), **Antonio Banderas** (Rassouli). Gyártó: **RK Films / Team Downey**. Forgalmazó: **UIP-Duna Film**. Szinkronizált 101 perc.